
SOUBORNÝ REFERÁT

---

16. duben: Světový den hlasu

Švec J. G.^{1,2}, Šram F.², Vydrová J.²

Oddělení biofyziky, Katedra experimentální fyziky PřF UP, Olomouc¹
Hlasové centrum Praha²

SOUHRN

Světový den hlasu byl poprvé zorganizován v roce 2003. Od té doby se koná každoročně 16. dubna. Jeho cílem je zlepšit informovanost veřejnosti o významu hlasu pro mezilidskou komunikaci a kvalitu života a zvýšit ostražitost vůči hlasovým poruchám. Společnosti, zařízení a odborní lékaři, pečující o hlas spolu s dalšími specialisty a hlasovými profesionály, v tento den organizují různé veřejné akce, například přednášky, dny otevřených dveří, preventivní vyšetření hlasu a hlasového ústrojí, rozhovory v rozhlasu a televizi a podobně. Hlas je jedním z významných indikátorů zdraví a nemoci. V případě chrapotu, který trvá déle než tři týdny, by lidé měli navštívit specialistu – laryngologa či foniatra, kteří jsou schopni zjistit jeho příčinu. Včasně zjištění rakoviny hlasivek či jiných nemocí hrtanu dává šanci nemocného vyléčit a provést léčbu s minimálním dopadem pro organismus. *Světový den hlasu* poskytuje příležitost sdělit tyto informace veřejnosti a zlepšit péči a obecnou znalost lidí o lidském hlasu.

Klíčová slova: Světový den hlasu, hlas, hlasové poruchy, interdisciplinarita, věda a umění.
Otorinolaryng. a Foniat. / Prague /, 58, 2009, č. 3, s. 152–155.

SUMMARY

Švec J. G., Šram F., Vydrová J.: 16th April: World Voice Day

World Voice Day was first organized in 2003 and since then it is celebrated annually on April 16. The aim of the event is to increase public awareness of the importance of voice for human communication and for quality of life, and improve alertness to voice problems. On this day societies, institutes and groups dedicated to voice care organize various public events, such as media interviews, open days, voice screenings, laryngeal examinations, public performances and so on. Voice can and should be used as an early indicator of laryngeal disorder. When hoarseness lasts longer than three weeks, people should be encouraged to visit a specialist (phoniatrician or laryngologist) who can examine their larynx for the cause of the hoarseness. Such attentiveness to voice problems could help detecting laryngeal cancers or other pathologies at an early stage when they can be treated with a minimal harm to the organism. *World Voice Day* provides an opportunity to convey these messages to the public and improve the state of public knowledge on human voice.

Key words: World Voice Day, voice, voice disorders, interdisciplinarity, science and art.
Otorinolaryng. a Foniat. / Prague /, 58, 2009, No. 3, pp. 152–155.

ÚVOD

Hlas lze obrazně považovat za „okno do duše člověka“. Hlas napovídá o naší náladě, věku, zdraví či nemoci. Hlasem můžeme okouzlit, uklidnit, ale také vystrašit či provokovat. Schopnost hlasu přenášet emoce a ovlivňovat ostatní v pozitivním i negativním smyslu je důležitým faktorem v dnešní společnosti. Základem člověčenství je schopnost tvořit hlas a vzájemně se do- rozumívat hlasitým slovem. Je základem rozvoje lidských kultur, lidské společnosti. Prostřednictvím řeči je hlas využíván k předávání informací i rozvoji duševních hodnot. Postupně se rozšiřuje počet profesí závislých na mezilidské komunikaci a výrazně se snižuje počet lidí pracujících pouze manuálně (16). Hlasové problémy v současné společnosti ovlivňují zaměstnání a snižují kvalitu života (3, 4, 11, 18, 26, 27, 30).

Vzhledem k vzrůstající důležitosti lidského

hlasu byl 16. duben zvolen jako *Světový den hlasu* (17, 21, 23, 28). Akce má dva základní cíle:

1. Zvýšit ostražitost vůči hlasovým poruchám, zejména přispět k včasnému rozpoznání rakoviny hlasivek.
2. Zlepšit informovanost veřejnosti o prevenci a významu hlasu pro kvalitu života.

Důvodem ustanovení *Světového dne hlasu* je velice slabé povědomí veřejnosti o důležitosti lidského hlasu. Mnoho lidí žije v domněnání, že chrapot není chorobným dějem, ale banálním příznakem, či dokonce (po vzoru hrdinů z akčních filmů) účelovým projevem lidí s nekonformním stylem života. Přehlížení více než tři týdny trvajících chrapot tak vede k pozdnímu rozpoznání potenciálně nebezpečných nemocí, např. rakoviny hlasivek.

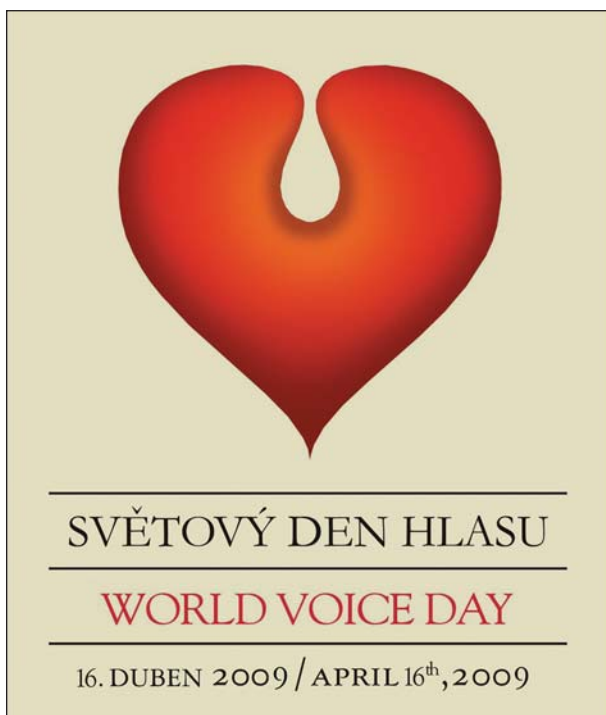
Historie Světového dne hlasu

Prvopočátek *Světového dne hlasu* se zrodil v Brazílii v roce 1999. V tomto roce byl uspořá-

dán Brazílský národní den hlasu jako reakce na tamní zvýšený výskyt rakoviny hrtanu a hlasových poruch (17). Akce byla zorganizována lékaři, hlasovými terapeuty a hlasovými pedagogy sdruženými v mezioborové organizaci „Sociedade Brasileira de Laringologia e Voz – SBLV” (Brazílská společnost pro laryngologii a hlas), jejímž prezidentem byl Dr. Nédio Steffan. Akce se v letech 2000 - 2002 rozšířila i do dalších zemí (Argentina, Portugalsko) (1).

S myšlenkou propojit tyto národní iniciativy do *Světového dne hlasu* přišel v dubnu roku 2002 profesor Mario Andrea z Portugalska, který ji přednesl na zasedání výboru Evropské laryngologické společnosti. V průběhu roku 2002 myšlenku podpořily i laryngologické společnosti v USA, Austrálii, Korei a Japonsku a mezinárodní asociace IFOS a EUFOS (1).

První *Světový den hlasu* se konal v roce 2003. K jeho úspěchu významně přispěla společnost American Academy of Otolaryngology - Head and Neck Surgery, která akci sponzorovala v USA a na internetu (19), a European Laryngological Society, která ji podporovala v Evropě. Od roku 2003 se akce rozšířila do dalších zemí světa. V Českých zemích byl *Světový den hlasu* vzpomenu poprvé v roce 2009 (obr. 1).

Obr. 1. Logo Světového dne hlasu.

Vybrané informace určené veřejnosti

Vybrané vzkazy veřejnosti jsou shrnuty v tabulce 1. Hlas může a měl by sloužit jako indikátor nemoci, především hlasového ústrojí. V případě chrapotu, který trvá déle než tři týdny, by lidé

Tab. 1. Vybrané základní vzkazy pro veřejnost u příležitosti Světového dne hlasu.

Chrapot může být příznakem nejen banálního, ale i život ohrožujícího onemocnění,

Přemáhání hlasu může vést k poškození hlasivek.

Náhle vzniklý chrapot a bolest v krku signalizují poranění hlasivek. V takovém případě je třeba hlas šetřit dokud bolest a chrapot neustoupí.

Chrapot trvající déle než tři týdny je dostatečným důvodem k návštěvě odborného lékaře: laryngologa nebo foniatra.

Dostatečný přísun tekutin působí preventivně proti poškození hlasu. Alkohol a kofein ale vysušují sliznice a nebezpečí poškození hlasivek zvyšují.

Kouření zvyšuje riziko rakoviny hlasivek a hrtanu.

měli navštívit specialistu – laryngologa nebo foniatra, kteří jsou schopni zjistit jeho příčinu. Zvýšená pozornost občanů k příznakům chrapotu umožňuje včasné zjištění rakoviny hlasivek či jiného chorobného stavu hrtanu ve stadiu, kdy je léčbu možné provést s minimálním dopadem pro organismus. Rizikovým faktorem pro rakovinu hlasivek je zejména kouření (2, 12, 13, 15, 25). Rakovina je závažnou, ale naštěstí ne nejčastější příčinou chraptivosti. Nejčastější příčinou jsou záněty dýchacích cest a nesprávná technika tvorby hlasu, tzv. funkční poruchy hlasu. Dalšími příčinami mohou být poruchy inervace, úraz, nezhoubné nádory, poruchy žláz s vnitřní sekrecí či psychický stres (20). Hlas však může být poškozen i vlivem jeho přetěžování příliš hlasitým mluvením či jeho nesprávným používáním. Roli zde často hraje hlučné prostředí (hlučné restaurace, diskotéky, kluby, ale i školní třídy), které nutí k velmi hlasitému projevu.

Je důležité předcházet chování, které může způsobit trvalé poškození hlasu. Hlas vzniká díky kmitání hlasivek, jejichž tkáň nejsou nezničitelné a mohou být poškozeny (8, 9). Cévký prokrvující hlasivky mohou při křičení či neúměrně hlasité řeči prasknout (14). Tento jev se většinou projeví bolestmi v krku a v takovém případě je třeba se pár dnů hlasově šetřit. Za normálních okolností se rány spontánně během několika dnů zahojí, ale pokud je hlas neustále používán a sliznice hlasivek je drážděna mluvením, hojící procesy nemají možnost plně působit a na hlasivkách tak mohou vzniknout patologické změny (např. uzlíky či polypy), které způsobí trvalé poškození hlasu. Nebezpečí takového poškození hlasu se zvyšuje zejména při infekci horních dýchacích

cest, kdy je sliznice hlasivek k poškození nejná-
chlylnější (14). V nebezpečí jsou v takové situaci
zejména učitelé, kteří používají svůj hlas mnoho
hodin denně a v případě nachlazení či nemoci
jsou jejich hlasivky vystaveny nebezpečí poškoze-
ní. Pokud chrapot trvá déle než 2 - 3 týdny, zna-
mená to, že uzdravování neprobíhá optimálně
a taková situace je dostatečným důvodem k vy-
hledání specializovaného lékaře – foniatra či la-
ryngologa, kteří jsou schopni diagnostikovat pro-
blém na hlasivkách a zahájit léčbu tak, aby bylo
zabráněno změnám způsobujícím trvalé poškoze-
ní hlasu. Účinnou prevencí proti poranění slizni-
ce hlasivek je jejich zvlhčení dostatečným přísu-
nem tekutin. Alkohol a kofein ale naopak sliznice
vysušují a riziko poranění hlasivek zvyšují [24].

Události pořádané během Světového dne hlasu

Události kolem *Světového dne hlasu* nejsou
centrálně organizované a jsou závislé na indivi-
duálních aktivitách jedinců a institucí. Společ-
nosti a zařízení, zabývající se péčí o hlas, tento
den organizují různé veřejné akce, například roz-
hovory ve veřejných médiích, dny otevřených dve-
ří, preventivní prohlídky, laryngologická vyšetře-
ní, veřejná vystoupení a podobně. V některých ze-
mích jsou tyto informativní akce spojeny s hu-
debními vystoupeními zpěváků či divadelními
ukázkami herců. Řadu materiálů k *Světovému
dni hlasu* lze i nalézt na internetu; např. na we-
bových stránkách společnosti American Academy
of Otolaryngology - Head and Neck Surgery (29).

V některých letech připadají na datum *Světové-
ho dne hlasu*, t.j. 16. 4., Velikonoční svátky. K tako-
vé situaci došlo v roce 2006. Akce byly tento rok
chudší a dle uvážení jednotlivých institucí byly pře-
sunuty na nejbližší vhodný den kolem 16. dubna.

První připomenutí *Světového dne hlasu* v ČR
podpořila v roce 2009 Česká společnost otorinolaryn-
gologie a chirurgie hlavy a krku, na jejíž webo-
vé stránce byly poskytnuty informace pro veřej-
nost. Informace byly prezentovány rovněž v televi-
zi a v rozhlasu a vybraná otorinolaryngologická pracovi-
ště umožňovala bez nutnosti objednání po celý
den vyšetření hlasu pacientům, kteří o to projevíli
zájem.

DISKUSE A ZÁVĚR

Hlas není nezničitelný a je třeba si ho vážít
a chránit. *Světový den hlasu* poskytuje příležitost
informovat veřejnost o významu a důležitosti lid-
ského hlasu, o zásadách prevence, včasné dia-
gnostiky a léčby poruch hlasu. Přispívá ke včas-
nému zjištění nejen rakoviny hlasivek a organic-
kých poruch hlasu, ale i poruch funkčních, které

jsou velmi důležité, především pro hlasové profe-
sionály. Společnosti a zařízení, zabývající se hla-
sem a poskytující hlasovou péči, mohou tento den
využít pro preventivní a osvětové aktivity.

Den hlasu poskytuje také příležitost k propa-
gaci významu mezioborové spolupráce mezi umě-
ním, pedagogikou, medicínou a vědou, neboť péči
o hlas prospívá kombinace vědomostí a zkušenos-
tí ze všech těchto domén (5, 6, 7, 10, 22). Hlubší
porozumění procesům tvoření a vnímání lidské-
ho hlasu vyžaduje interdisciplinární přístup
a spolupráci odborníků různých profesí. Důleži-
tou roli v rozšiřování interdisciplinarity péče
o hlas hrají odborné společnosti, jako například
the Voice Foundation se sídlem ve Philadelphii
v USA či *Mezinárodní společnost logopedů a foni-
atru (International Association of Logopedics and
Phoniatrics, IALP)*. Jsou pravidelně organizová-
ny interdisciplinární akce věnující se lidskému
hlasu, jako např. každoroční sympozium *Care of
the Professional Voice* organizované společností
the Voice Foundation, *Pan-Evropská hlasová con-
ference (Pan-European Voice Conference, PEVOC)*
či *International Conference on Voice Physiology
and Biomechanics (ICVPB)* pořádané každé dva
roky. Na těchto akcích se setkávají odborníci růz-
ných profesí a diskutují problémy spojené s tvor-
bou lidského hlasu. Narůstající počty účastníků
těchto konferencí slibují, že interdisciplinární
spolupráce přispěje k lepšímu pochopení tvorby
hlasu, včetně potřeb jeho péče.

Péče o hlas se stává problémem nikoli jednotliv-
ců, ale celé společnosti. Má význam kulturní, zdra-
votní, sociální a ekonomický. Zvětšuje se potřeba
rozvinout informovanost obyvatelstva o hlasu, řeči
a sluchu – nedílných součástech mezilidské komu-
nikace. Prevence poruch a vad, včasná diagnostika
a léčba, jsou základem úspěchu interdisciplinární
péče o tuto problematiku. Věříme, že význam *Svět-
ového dne hlasu* bude nadále narůstat v souvislos-
ti se vzrůstajícím významem lidského hlasu
pro dnešní společnost a kvalitu života občanů.

Poděkování

*RNDr. J. Švec, Ph.D. et Ph.D. je předsedou Hlaso-
vé komise Mezinárodní společnosti logopedů a fo-
niatru (IALP), která podporuje Světový den hla-
su. Jeho výzkumná práce v ČR je podpořena pro-
jektem GAČR 101/08/1155.*

LITERATURA

---

1. **Andrea, M.:** World Voice Day. Personal notes, unpublis-
hed, 2007.
2. **Awan, S. N., Morrow, D. L.:** Videostroboscopic charac-
teristics of young adult female smokers vs. nonsmokers.
J. Voice, 21, 2007, s. 211-223.

3. **Behlau, M., Hogikyan, N. D., Gasparini, G.:** Quality of life and voice: Study of a Brazilian population using the voice-related quality of life measure. *Folia Phoniatr. Logop.*, 59, 2007, s. 286-296.
4. **Benninger, M. S., Ahuja, A. S., Gardner, G., Grywal-ski, C.:** Assessing outcomes for dysphonic patients. *J. Voice*, 12, 1998, s. 540-550.
5. **Branski, R., Sivasankar, M.:** An update on voice research in the United States. *ASHA Leader*, 11, 2006, s. 10-11.
6. **Crevier-Buchman, L.:** Research and treatment related to voice in France. *ASHA Leader*, 11, 2006, s. 28-29.
7. **Davies, J., Anderson, S., Huchison, L., Stewar, G.:** Interactions between voice clinics and singing teachers: A report on the British Voice Association questionnaire to voice clinics in the UK. *Logoped Phoniatr Vocol*, 32, 2007, s. 83-86.
8. **Gray, S. D., Titze, I. R., Lusk, R. P.:** Electron microscopy of hyperphonated canine vocal cords. *J. Voice*, 1987, 1, s. 109-115.
9. **Gray, S. D., Pignatari, S. S., Gardiny, P.:** Morphologic ultrastructure of anchoring fibers in normal vocal fold basement membrane zone. *J. Voice*, 8, 1994, s. 48-52.
10. **Horáček, J., Švec, J.:** Modelování lidského hlasu: Využití v klinické praxi i při zpěvu. *Vesmír*, 87, 2008, s. 833-835.
11. **Krischke, S., Weigelt, S., Hoppe, U., Kellner, V., Klotz, M., Eysholdt, U., Rosanowski, F.:** Quality of life in dysphonic patients. *J. Voice*, 19, 2005, s. 132-137.
12. **Lamprecht, J., Bless, D., Hess, M. M.:** Nasal and laryngeal mucosa as an important target area for contact with environmental noxious agents. In: Wotte J. et al. (eds.), *Environmental engineering and pollution prevention*. Kluwer Academic Publisher, 1996, s. 431-441.
13. **Lamprecht, J., Hess, M.:** Das Strömungsverhalten von Fluiden und die regionale Ablagerung von Aerosolpartikeln im menschlichen Larynxmodell. *Otolaryngol Nova*, 3, 1993, s. 128-134.
14. **Murry, T., Rosen, C. A.:** Phonotrauma associated with crying. *J. Voice*, 14, 2000, s. 575-580.
15. **Preciado-Lopez, J., Perez-Fernandez, C., Calzada-Uriondo, M., Preciado-Ruiz, P.:** Epidemiological study of voice disorders among teaching professionals of La Rioja, Spain. *J. Voice*, 22, 2008, s. 489-508.
16. **Ruben, R. J.:** Redefining the survival of the fittest: communication disorders in the 21st century. *Laryngoskope*, 110, 2000, s. 241-245.
17. **Sataloff, R. T.:** World Voice Day. *Ear Nose Throat. J.*, 84, 2005, s. 123.
18. **Smith, E., Verdolini, K., Gray, S. D., Nichols, S., Lemke, J., Barkmeier, J., Dove, H., Hoffman, H.:** Effect of voice disorders on quality of life. *J. Med. Speech-Lang. Pathol.*, 1996, 4, s. 223-244.
19. **Speak out! New talk about voice.** World Voice Day, April 16, 2003. *American Academy of Otolaryngology - Head and Neck Surgery Bulletin*, 22, 2003, 3.
20. **Šram, F., Švec, J., Havlík, R., Frič, M.:** Poruchy hlasu. *Iatrike Techné*, 2003, 1, LVI-LXII.
21. **Švec, J. G., Behlau, M.:** April 16th: The World Voice Day. *Folia Phoniatr. Logop.*, 59, 2007, s. 53-54.
22. **Švec, J. G., Šram, F.:** Voice research and treatment in the Czech Republic. *ASHA Leader*, 11, 2006, s. 30-31.
23. **Švec, J. G.:** World Voice Day. *Logoped Phoniatr Vocol*, 33, 2008, s. 2.
24. **Taking care of your voice.** NIDCD Fact Sheet. 2002. Bethesda, M. D., National Institute of Deafness and Other Communication Disorders.
25. **Trigg, D. J., Lait, M., Wenig, B. L.:** Influence of tobacco and alcohol on the stage of laryngeal cancer at diagnosis. *Laryngoskope*, 110, 2000, s. 408-411.
26. **Verdolini, K., Ramig, L. O.:** Review: Occupational risks for voice problems. *Logoped. Phoniatr. Vocol*, 26, 2001, s. 37-46.
27. **Wilson, J. A., Dary, I. J., Miller, A., MacKenzie, K.:** The quality of life impact of dysphonia. *Clin. Otolaryngol*, 27, 2002, s. 179-182.
28. **World Voice Day.** *Acta Otorhinolaryngol Belg.*, 57, 2003, s. 99-100.
29. **World Voice Day.** *American Academy of Otolaryngology - Head and Neck Surgery* (<http://www.entnet.org/Voice-Day>), 2003.
30. **Zraick, R. I., Risner, B. Y., Smith-Olinde, L., Gregg, B. A., Johnson, F. L., McWeeny, E. K.:** Patient versus partner perception of voice handicap. *J. Voice*, 21, 2007, s. 485-494.

RNDr. Jan Švec, Ph.D. et Ph.D.

Přírodovědecká fakulta UP

Katedra experimentální fyziky, oddělení biofyziky

Tř. Svobody 26

771 46 Olomouc

e-mail: svecjan@volny.cz

jan.svec@upol.cz

OTORINOLARYNGOLOGIE A FONIATRIE

ČASOPIS ČESKÉ SPOLEČNOSTI
OTORINOLARYNGOLOGIE A CHIRURGIE HLAVY A KRKU

3

ROČNÍK 58 SRPEN / 2009

VYDÁVÁ
ČESKÁ LÉKAŘSKÁ SPOLEČNOST J. E. PURKYNĚ

ISSN 1210-7867

INDEXED IN EMBASE / Excerpta Medica

INIS Atomindex

EXCERPOVÁNO V BIBLIOGRAPHIA

MEDICA CECOSLOVACA

Časopis je indexován v Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik Rady pro výzkum a vývoj ČR

